

Έφηβικά θέματα

Στοιχεία ανθρωπιᾶς

Στήν αγορά τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας, ἀνάμεσα σέ πλήθη ἀνθρώπων, κυκλοφοροῦσε ὁ γνωστός κυνικός φιλόσοφος **Διογένης** (4^{ος} π.Χ. αἰ.) κρατώντας μέσ στό καταμεσήμερο ἕνα ἀναμμένο φανάρι. Τόν κοιτοῦσαν ὅλοι μέ ἀπορία. Τί τό χρειαζόταν τό φανάρι ἀφοῦ ἦταν μέρα; **«Ἄνθρωπον ζητῶ»**, τούς ἔλεγε. Δηλαδή «ψάχνω νά βρῶ ἕναν ἄνθρωπο!». Κι ὅμως γύρω του ἦταν πολλοί ἄνθρωποι. Τί νά ἐννοοῦσε ἄραγε;

Θά ἔχετε ἴσως ἀκούσει, παιδιά, νά λένε: «Ψάχνω νά βρῶ ἕναν μηχανικό ἢ ἕναν γιατρό πού νά 'ναι ὄχι μόνο καλός ἐπιστήμονας ἀλλά καί ἄνθρωπος!». Τί εἶναι αὐτό πού κάνει τόν καθένα μας ἄνθρωπο; Τί ἀκριβῶς ἔψαχνε ὁ Διογένης; *(Ἀφήνουμε τά παιδιά νά ἐκφράσουν τίς σκέψεις τους κι ἔπειτα ἀναπτύσσουμε τό θέμα δείχνοντας τήν ἀντίστοιχη προβολή, βλ. CD μέ ὑλικό).*

Δέν ἀρκοῦν τά ἐξωτερικά στοιχεῖα γιά νά χαρακτηριστεῖ κάποιος ἄνθρωπος. Δέν ἀρκοῦν οὔτε τά ξεχωριστά ἐκεῖνα δῶρα μέ τά ὁποῖα προίκισε ὁ Θεός τόν ἄνθρωπο καί τόν ἔκανε νά ὑπερέχει ἀσύγκριτα ἀπ' ὅλα τά ζῶα: **νοῦς, λόγος, ἐλεύθερη θέληση**. Γιά νά φέρει κάποιος δικαίως τόν τίτλο «ἄνθρωπος», χρειάζεται νά ἔχει **«ἀνθρωπιᾶ»**.

Τί είναι ή «άνθρωπιά»; Είναι κάποια **στοιχεΐα στην προσωπικότητα** του ανθρώπου. Τά στοιχεΐα αυτά τόν κάνουν χαριτωμένο. Γράφει ο άρχαϊός έλληνας ποιητής Μένανδρος: **«ώς χαρίεν άνθρωπος, όταν άνθρωπος ή!»**. Δηλαδή «πόσο χαριτωμένος είναι ο άνθρωπος, όταν είναι άνθρωπος!».

Άντίθετα, όταν στερεΐται τά στοιχεΐα αυτά, ζέρετε πώς μοιάζει; Σάν **ζέρακας** (δείχνουμε σά παιδιά ένα ξερό κλαδί). Αυτό είναι ένα κλαδί χωρίς ζωή, δέν πρόκειται ποτέ νά δώσει άνθη καί καρπούς. Έτσι κι από έναν άνθρωπο πού δέν έχει άνθρωπιά τίποτε καλό δέν μπορούμε νά περιμένουμε.

Έχετε άκούσει γιά τό **μπόλιασμα**; Όταν ένα δένδρο είναι άγριο καί δέν δίνει καρπούς, μπορεί νά μπολιασεί καί νά καρποφορήσει. Τό σχίζουν σ' ένα σημείο καί εκεί δένουν τό «μπόλι», ένα κομμάτι ήμερου δένδρου. Τότε τό άγριο δένδρο δίνει καρπούς. Όταν όμως είναι ξερό τό δένδρο, νεκρό, δέν γίνεται τίποτε. Έτσι κι ένα παιδί, κι αν άκόμη είναι «άγριο», μπορεί νά γίνει «άγιο», όταν μπολιασεί μέ τόν λόγο του Έυαγγελίου καί μέ τή θεία χάρη πού παίρνουμε από τά Μυστήρια της Έκκλησίας μας. Αν όμως του λείπει ή άνθρωπιά, τότε ούτε ο λόγος του Έυαγγελίου καί ή θεία χάρη δέν βρίσκουν τόπο μέσα του.

Καταλαβαίνετε, επομένως, **πόσο σημαντικό είναι ν' άποκτήσουμε άνθρωπιά!** Κι είναι κάτι πού έξαρτάται από τή θέληση καί τήν προσπάθεια του καθενός μας.

Ποιά είναι όμως αυτά **τά στοιχεΐα της άνθρωπιάς**;

Σας αναφέρω πέντε πολύ βασικά, γιά νά τά συκρατήσετε εύκολα στή μνήμη σας (*έμφανίζουμε τήν άφίσα, βλ. CD μέ ύλικό*):

- α. Εύλάβεια
- β. Εύγνωμοσύνη
- γ. Εϊλικρίνεια
- δ. Έργατικότητα
- ε. Σεβασμός

✱ Εὐλάβεια

Τί είναι ἡ εὐλάβεια; (*Μετά ἀπό τίς ἀπαντήσεις τῶν παιδιῶν δίνουμε τόν ὀρισμό*). **Εὐλάβεια εἶναι τό δέος μπροστά στόν Θεό καί σέ ὄ,τι θεϊκό**. Μπαίνω σ' ἕναν ναό καί ἀντιμετωπίζω τά πάντα ἐκεῖ μέσα μέ μιᾶ ἱερότητα, διότι εἶναι τοῦ Θεοῦ. Ἄν ἀντίθετα φτάσω στό σημεῖο π.χ. νά βρίζω τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ, νά μιλῶ μέ τρόπο ἀνεπίτρεπτο γιά τό πρόσωπο τῆς Παναγίας, αὐτό δείχνει πῶς κάτι ἔχει χαλάσει στόν ἐσωτερικό μου κόσμο, δείχνει ἔλλειψη ἀνθρωπιᾶς.

Ἄν θέλεις νά μετρήσεις τήν εὐλάβειά σου, παρατήρησε:

- ⇒ πῶς στέκεσαι τήν ὥρα τῆς προσευχῆς;
- ⇒ πῶς κάνεις τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ;
- ⇒ πῶς συμπεριφέρεσαι μέσα στόν ναό;

✱ Εὐγνωμοσύνη

Κάποτε ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν, ἡ ἀγάπη, κάλεσε σέ γεῦμα ὅλες τίς θυγατέρες της. Δύο ὅμως ἀπ' αὐτές δέν γνωρίζονταν μεταξύ τους. Ποιές; Ἡ **Εὐεργεσία** καί ἡ **Εὐγνωμοσύνη**!

Συμβαίνει συχνά στή ζωή τῶν ἀνθρώπων ἡ εὐεργεσία νά μὴν ἀκούει τή λέξη «εὐχαριστῶ!». Ἔτσι γνωρίζει συνήθως τήν **ἀχαριστία** παρά τήν εὐγνωμοσύνη.

Εἶναι ἀλήθεια, βέβαια, ὅτι ἡ ἀχαριστία **πικραίνει καί πονᾷ** πολύ. Ὅταν π.χ. δέν λογαριάζουμε τόν κόπο τῶν γονιῶν μας, τίς θυσίες πού κάνουν γιά χάρη μας, ἀλλά τούς ἀνταποδίδουμε μόνο γκρίνια καί ἀπαιτήσεις, τότε βαθιά τούς πληγώνουμε καί **χάνουμε κάτι ἀπό τήν ἀνθρωπιά μας**.

Ἀντίθετα, ἡ **εὐγνωμοσύνη κάνει πολύ ὄμορφη τήν ψυχή** τοῦ ἀνθρώπου. Κάποτε ἐκπληκτη μιᾶ κυρία ἄκουσε τόν γιατρό νά τῆς λέει πῶς δέν χρωστάει τίποτε γιά τήν ἐπέμβαση πού τῆς ἔκανε. «Ὅλα εἶναι πληρωμένα μ' ἕνα ποτήρι γάλα», τῆς εἶπε ἀποφασιστικά. Καί γιά νά λύσει τήν ἀπορία της, τῆς θύμισε πῶς ὅταν ἦταν ἀκόμη νεαρός φοιτητής, γιά νά βγάλει τό ψωμί του, μοίραζε διαφημιστικά. Κι

αυτή ή κυρία τόν εἶχε δεῖ χλωμό καί ἀδυνατισμένο καί τοῦ πρόσφερε μέ καλοσύνη ἕνα ποτήρι γάλα. Δέν ξέχασε ποτέ ὁ γιατρός αὐτή τήν καλοσύνη. Μόλις, λοιπόν, βρῆκε εὐκαιρία θέλησε νά ἀνταποδώσει!

Ὅταν σᾶς κάνουν ἕνα κακό, νά τό γράφετε στήν ἄμμο, παιδιά, νά τό παίρνουν τά κύματα, νά τό ξεχνᾶτε ἀμέσως. Τό καλό ὅμως πού σᾶς ἔκαναν, νά τό χαράζετε πάνω σέ μάρμαρο, νά μήν τό ξεχνᾶτε ποτέ, ἀλλά νά φροντίζετε νά ἀνταποδώσετε.

Εἶναι δεῖγμα ἀνθρωπιᾶς νά θυμᾶμαι νά λέω «εὐχαριστῶ».

✱ Εἰλικρίνεια

Εἰλικρινής εἶναι αὐτός πού λέμε ἀλλιῶς «ντόμπρος» ἄνθρωπος, ὁ ἀπλός καί αὐθόρμητος, πού τόν κοιτᾶς στά μάτια καί ξέρεις ὅτι δέν ἔχει στή σκέψη του ἄλλα ἀπ' αὐτά πού σου λέει. Γι' αὐτό μπορεῖς νά τόν ἐμπιστεύεσαι.

Ποτέ μήν κάνετε φίλο/φίλη κάποιο παιδί πού τοῦ λείπει ἡ εἰλικρίνεια. Θά τό μετανιώσετε. Θά σᾶς κακοφανεῖ πολύ ὅταν διαπιστώσετε πώς λέει καί σέ σᾶς ψέματα.

Σέ κάθε σχέση καί συνεργασία ζητοῦμε εἰλικρινεῖς καί τίμιους ἀνθρώπους. **Κι ἂν τό ψέμα λυπεῖ ἐμᾶς, πολύ περισσότερο δέν ἀρέσει στόν Θεό.** Μόνο ἕνας χαίρεται, ὅταν λέμε ψέματα. Ποιός; Αὐτός πού ὀνομάζεται «πατέρας τοῦ ψεύδους» (βλ. Ἰω 8,44), ὁ διάβολος. Αὐτός μᾶς ψιθυρίζει συχνά ἕνα μεγάλο ψέμα: **«Δέν εἶναι δά καί τόσο κακό ἕνα μικρό ψεματάκι...».** Μήν πιστεύετε ὅμως, παιδιά, τέτοιους ψιθύρους! Μόνοι μας διαπιστώνουμε πώς συνήθως τό **ἕνα ψέμα φέρνει τό ἄλλο,** γιά νά καλύψει τό πρῶτο, καί τό ἀποτέλεσμα εἶναι νά φορτωνόμαστε **ἄγχος, τύψεις καί ἀγωνίες.** Ἐκάθαρος εἶναι ὁ λόγος τῆς Ἁγίας Γραφῆς: **«μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους»** (Κλ 3,9), «μὴ λέτε ψέματα μεταξύ σας». Ἄπαιτεῖ βέβαια **τόλμη** ἡ εἰλικρίνεια, ἀλλά κρατᾶ **ξάστερο τόν οὐρανό τῆς ψυχῆς μας,** ἀσφαλίζει τήν εἰρήνην μας καί τήν ἐσωτερική μας ἁρμονία.

✳ Ἐργατικότητα

Ὁ Θεός προέτρεψε τόν ἄνθρωπο νά ἐργάζεται ἤδη ἀπό τότε πού ἦταν **στόν παράδεισο** (βλ. Γέ 2,15). Δέν εἶχαν ἀνάγκες νά καλύψουν δουλεύοντας οἱ πρωτόπλαστοι, ἀλλά ἡ ἐργασία εἶναι **χαρά, δημιουργικότητα, εὐλογία!**

Ἀντίθετα, ὅσο εὐλογημένη εἶναι ἡ ἐργατικότητα, τόσο κακό κάνει ἡ τεμπελιά. **«Τό ὑνί πού δέν δουλεύει σκουριάζει»**, λέει ὁ λαός. **«Μητέρα κάθε κακίας»** ὀνόμασαν τήν τεμπελιά οἱ σοφοί μας πρόγονοι. Καί πραγματικά, ὅταν μᾶς βρίσκει ὁ πονηρός δίχως δουλειά, μᾶς ἀναθέτει τίς δικές του: κουτσομπολιό, περιέργεια, ζήλια, μνησικακία, συκοφαντία ...

Ἄντί, λοιπόν, νά γκρινιάζετε γιά τά μαθήματά σας ἢ ὅταν σᾶς ζητοῦν νά κάνετε κάποια ἄλλη δουλειά, σᾶς συμφέρει νά δείχνετε **προθυμία, ἐπιμέλεια καί ἐπιμονή**. Μέ κέφι, μέ χαρά νά ρίχνετε πάντα στή δουλειά! **Μήν τή φοβάστε, ἡ δουλειά νά σᾶς φοβάται!**

✳ Σεβασμός

Μιά **παρεξηγημένη ἔννοια**, πού κοντεύει νά διαγραφεῖ ἀπό τό λεξιλόγιό μας, εἶναι ὁ σεβασμός. Σήμερα δυστυχῶς τά περισσότερα νέα παιδιά δέν νοιάζονται ἂν αὐτός στόν ὁποῖο μιλοῦν εἶναι μεγαλύτερός τους. Δέν τό θεωροῦν ὑποχρέωσή τους νά μιλήσουν μέ εὐγένεια. **Τό θράσος στήν ἐποχή μας παρουσιάζεται σάν θάρρος καί ἡ αὐθάδεια σάν αὐθορμητισμός!**

⇒ Τί κι ἂν ἔχουν μπροστά τους τόν γονιό ἢ τόν καθηγητή τους; Μιλοῦν «σάν ἴσος πρόν ἴσον», ἰσοπεδώνοντας τά πάντα. Δέν τούς φαίνεται αὐτό κακό, τό θεωροῦν «δικαίωμα». Τό ἀποτέλεσμα; Σπάνια βρίσκουμε πλέον σχολεῖα ἢ οἰκογένειες μέ ἄρμονία, τάξη καί ἰσορροπία.

⇒ Ἀνεβαίνει στό λεωφορεῖο ἕνας ἡλικιωμένος ἢ μιὰ κυρία φορτωμένη μέ σακουῖλες ἢ ἕνας ἱερέας, θά σηκωθεῖ τό νεαρό παιδί νά παραχωρήσει τή θέση του; «Γιατί; Ἐγώ δέν εἶμαι κουρασμένος;»,

ἔχει πρόχειρη τὴν ἀπάντησι.

⇒ Ἀνεβαίνει μιά παρέα νεαρῶν σὸ λεωφορεῖο. Ἀδύνατο νὰ συγκρατήσουν τὰ γέλια τους, νὰ χαμηλώσουν τὴν ἔντασι τῆς φωνῆς τους. Τί κι ἂν οἱ ἄλλοι ἐνοχλοῦνται; Ποιὸς τοὺς λογαριάζει, ποιὸς τοὺς σέβεται;

Κινδυνεύει στὶς μέρες μας νὰ ἐκλείψει ὁ σεβασμὸς. Ἀλλὰ δίχως αὐτὸ τό τόσο βασικὸ στοιχεῖο τῆς ἀνθρωπιᾶς σαλεύεται ἡ κοινωνία μας, **καταντᾷ ὁ κόσμος μας ἀπάνθρωπος.**

Κι ὅμως

⇒ μία ἀπὸ τίς πρῶτες ἐντολές πού ἔδωσε ὁ Θεὸς σὸν ἄνθρωπο ἦταν νὰ σέβεται τοὺς γονεῖς του: **«τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου»** (Ἐξ 20,12) ἦταν μία ἀπὸ τίς ἐντολές τοῦ Δεκαλόγου·

⇒ ἀλλὰ καὶ σὸν καθένα ξεχωριστὰ ὀφείλουμε ν' ἀποδίδουμε τιμὴ, διότι εἶναι μιά **εἰκόνα τοῦ Θεοῦ!** Ὅλοι ἔτσι εἴμαστε πλασμένοι, «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» (βλ. Γέ 1,26).

⇒ Ἐξάλλου, **ἂν σέβεσαι τὸν συνάνθρωπό σου, σέβεσαι τὸν ἑαυτὸ σου!**

Κρατῆστε, παιδιά, στὰ πέντε δάχτυλα τοῦ χεριοῦ σας τὰ πέντε βασικά στοιχεῖα τῆς ἀνθρωπιᾶς καὶ **παλέψτε** γιὰ τὴν κατάκτησή τους! Τολμῆστε νὰ πᾶτε **κόντρα στὴ νοοτροπία** τῆς ἐποχῆς μας, γιὰ νὰ διαμορφώσετε μιά **ἄρτια προσωπικότητα.** Τέτοιους ἄρτιους ἀνθρώπους **ἔχει ἀνάγκη ἡ κοινωνία μας.**

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. Παρουσίαση τοῦ θέματος μέ προβολή.
2. Ἀφίσα μέ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀνθρωπιᾶς.
3. Κατασκευή: εὐχαριστήρια κάρτα.
4. Σελιδοδείκτης.